

Каністерапія: як собаки лікують людей

Половина українців має вдома чотирилапого улюбленця. Такі дані соціопитування, яке рік тому провела компанія Research & Branding Group. Найчастіше котів заводять жінки, а собак – чоловіки.

Результати дослідження свідчать, що за п'ять років кількість домашніх хвостатих в оселях українців скоротилася на одинадцять відсотків. Усе більше тварин потрапляють просто на вулицю. Хоча за умов належного виховання та догляду з боку сумлінних господарів ті ж самі собаки можуть ставати для нас із вами найкращими друзями та надійними помічниками у різних сферах. Наприклад, виконувати роль терапевта. Про те, як собаки сприяють лікуванню хворих дітей і для чого потрібна каністерапія, дізнавалася наша журналістка Галина Кушнір.

Найкращий друг людини. За приблизними підрахунками, у світі налічується понад чотириста мільйонів собак. Ці дивовижні Божі творіння з давніх-давен служать людям своїми здібностями. Адже собаки можуть впоратися із такими складними завданнями, як охорона території, захист життя і майна господаря, розшук зниклих безвісти людей чи наркотичних речовин, полювання. Пес може бути відмінним поводителем для незрячих і просто чудовим компаньйоном. Проте є ще одна, поки що менш поширена сфера діяльності цих чотирилапих істот, – каністерапія. З латинської «каніс» перекладається як «собака».

Ігор Гутнік – дитячий психолог, каністерапевт: «Каністерапія – это метод реабилитации и лечения взрослых и детей с помощью специально обученных и отобранных собак. Принцип каністерапии, когда мы говорим о применении собак, – тот, что дети и взрослые воспринимают собаку как своего друга, как очень близкое животное, которое очень добродушно, очень ласковое, вежливое. И всегда, особенно дети, если нет изначально страха,

дети очень контактны, дети очень любят общаться с животными. И собака – это одно из животных, которое очень контактно и очень доброжелательное. Поэтому всегда, когда дети общаются с собаками, это всегда положительные эмоции, это всегда хороший, позитивный настрой. И это как один из тех самых главных моментов, в которых мы получаем тот позитивный элемент реабилитации и, возможно, лечения».

Ігор Гутнік – харківський дитячий психолог і один із небагатьох в Україні атестованих каністерапевтів. Але коли Ігор сім років назад взяв собі цуценя, він не міг і подумати, що згодом разом зі своїм домашнім улюбленцем буде займатися саме реабілітацією дітей.

Ігор Гутнік – дитячий психолог, каністерапевт: «Антей – это реализация моей детской мечты. Я давно хотел иметь собаку. Первое, когда я принял решение, что хочу собаку, я был на тренировке в поисково-спасательном отряде кинологовическое объединение общественное движение «ЩИТ». Я увидел, как работают собаки-спасатели, насколько это эффективно – поиск людей в завалах в природной среде с помощью собак. Меня это очень впечатлило. Я загорелся. И принял решение, что хочу иметь собаку. И наконец-то я буду ее иметь. Стал вопрос выбора породы. Я пересмотрел много фильмов, я общался с кинологами. И совершенно неожиданно увидел фильм про золотистого ретривера. Мне очень понравилась эта порода. Понравилась своей добротой, отзывчивостью, послушностью, адекватностью, отсутствием агрессии. И я принял решение, что хочу золотистого ретривера».

Коли Антею було три місяці, Ігор почав з ним тренуватися в пошуково-рятувальному загоні. Проте в 2014 році до Харкова приїхали перші переселенці із Донецької та Луганської областей. Ігор вирішив разом зі своїм кудлатим другом відвідати таких дітей в одному з тимчасових таборів. Після такого спілкування дітлахи почали себе краще почувати, у них ослабли страхи. Господар Антея переконався, що контакт із собакою – гарний метод реабілітації дітей у складних психологічних станах. У 2017 році Ігоря запросили взяти участь

у програмі «Терапевтичні собаки для України», яку проводила німецька компанія. Пройшовши навчання і відбір, Ігор із Антеєм отримали сертифікат, який дає право займатися канистерапією. Тепер чоловік із псом на волонтерських засадах відвідують дітей у різних закладах реабілітації. Наприклад, у відділенні паліативної допомоги Харківської міської дитячої лікарні №5, або, іншими словами, дитячому хоспісі. Основні цілі цього відділення – підтримка соціальної, фізичної, медичної та духовної реабілітації задля підтримки життєво необхідних функцій дітей.

Марія Чупініна – волонтерка відділення паліативної допомоги: «Мы пытались принести в отделение все, что есть по новинкам реабилитации в стране, городе. Мы искали через Интернет, через знакомых. И так мы познакомились сначала с больничными клоунами и пригласили их в отделение. А потом нашли канистерапевтов, которые с помощью своих друзей-собак умеют не только психологически разрядить обстановку, находясь около ребенка, но и своими действиями могут создать такую атмосферу, когда ребенку легче, когда он забывает о своей болезни, когда ребенок становится просто ребенком».

Цього разу до паліативного відділення завітали разом із Ігорем і Антеєм їхні колеги – харків'янка Ярослава та її трирічна Мира. Вправи, які використовують канистерапевти під час занять із дітьми, залежать від діагнозу і фізичного стану маленького пацієнта. Основне для дітей із ДЦП – це гра з м'ячем і розчісування собаки. Таким чином розробляють моторику рук.

Олена Помазуновська – заввідділення паліативної допомоги: «Мы используем собаку не как терапевта, врача, а используем возможности собаки – собака имеет гладкую теплую шерсть, мягкую шерсть. Она может облизать ладошку, она может простимулировать мышцы. То есть все эти возможности собаки используются в целях одного из компонентов реабилитации для детей. Потому что эти дети немножечко нарушены в восприятии социума. То есть проблема этих детей, что они долгое время находятся в закрытом помещении. То есть это домашние условия.

Когда их не могут вынести на улицу. И эти дети пугаются общества. И общество как бы еще не готово воспринимать этих детей. И когда посредством животных, посредством собаки в данном случае, мы используем этот метод социализации, получаем хороший эффект в том, что дети учатся общаться посредством животных с другими и тем не менее воспринимают мир более легко. Плюс этот эффект оценивается еще тем, что когда мы выкладываем ребенка на собаку, это дает возможность расслабиться его мускулатуре. А это важно в таких условиях, когда дети находятся в постоянном повышенном тоне».

Колега завідувачки відділенням, невролог Вікторія Петренко, згадує яскравий випадок реабілітації із собакою. В одного пацієнта із ДЦП виражені м'язовий гіпертонус і гіперкінетичні рухи. Через це лікарю подивитися хлопчика майже неможливо. Але коли малюка поклали на Антея, тонус м'язів зменшився. Дитина спокійно лежала на собаці близько півгодини. Спеціаліст вже змогла оглянути маленького пацієнта.

Вікторія Петренко – невролог, завідувачка III неврологічного відділення Харківської міської дитячої лікарні №5: «Польза канистерапии в том, что детки, которые с двигательными нарушениями, у них повышенный мышечный тонус – гипертонус. Когда они начинают работать с собачками, то гипертонус становится намного ниже. Они расслабляются. А детки, у которых есть гиперкинезы, то есть произвольные движения. Гиперкинезы уходят. Этих деток можно осмотреть, больше оценить их неврологический статус. По поведению детки становятся более спокойными. Эмоционально становятся более спокойными. Поэтому в принципе эффект от канистерапии очень хороший у этих детей. Те, у кого идет задержка речевого развития, детки начинают говорить какие-то слоги, либо что-то выражать своими эмоциями.

Медики дитячого хоспісу вирішили застосувати канистерапію і до тяжких пацієнтів із палати інтенсивної терапії. Хоча в спеціальній літературі не знайшли таких прецедентів. Та навіть перша така спроба перевершила очікування лікарів.

Олена Помазуновська – заввідділення паліативної допомоги: «У нас была очень беспокойный ребенок в один из дней. И когда мы попробовали положить собаку рядом, она мгновенно успокоилась, перестала плакать, она уснула и потом часа два-три спокойно спала, что очень нетрадиционно для этого ребенка. То есть она очень часто бывает беспокойная. И тем не менее такой эффект мы получили на фоне пробного первого занятия в качестве канистерапии».

Метод канистерапії ще очікує на визнання Міністерства охорони здоров'я України. А поки така допомога дітям цілковито залежить від доброї волі волонтерів.

Галина Кушнір, Олександр Федоров, Харків, "Вісті надії"